

Р Е Ш Е Н И Е

№ 179

гр.София , 15 януари 2020 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, трето наказателно отделение, в открито съдебно заседание на двадесет и втори октомври две хиляди и деветнадесета година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: АНТОАНЕТА ДАНОВА
ЧЛЕНОВЕ: ЛАДА ПАУНОВА
ДАНИЕЛ ЛУКОВ

при участието на секретаря Невена Пелова и прокурора от ВКП Николай Любенов след като изслуша докладваното от съдия ДАНОВА наказателно дело № 769/2019 г. и за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е образувано по касационен протест, депозиран от прокурор в Апелативна прокуратура –София, срещу решение №142 от 02.04.2019 г., постановено по внохд №1510/2015 г. по описа на Софийски апелативен съд.

В протеста се релевират касационните основания по чл.348 ал.1 т.1 и т.2 от НПК. Оплакването за допуснатото съществено нарушение на процесуалните правила се свързва с твърдение за противоречиви мотиви към въззивното решение до степен на липса на такива, като се цитират две изречения от съдебния акт, касаещи относимостта към инкриминираното деяние на конфликта на интереси св.Д. да заеме процесната длъжност. Посочва се, че въззивната инстанция е допуснала нарушение на разпоредбата на чл.14 от НПК, като „едностранчиво и тенденциозно е оценила доказателствата по делото, подценявайки тези, свидетелстващи за състоянието и възприятията на св.С. към момента на отправяне на заплашителните думи и надценяване на онези, свързани с намеренията на подсъдимия С.“. На следващо място е оспорен извода на апелативния съд, че отправените от подсъдимия думи към св.С. не представляват заплаха, като са изложени собствени съображения в противната насока. Твърди се и неправилност в приетото от съда, че не са съществували пречки за назначаването на св.Д. на длъжността заместник изпълнителен директор на /институция/. В заключение се посочва, че допуснатото нарушение на процесуалните правила е довело до неправилно приложение на материалния закон. Прави се искане за отмяна на атакувания въззивен съдебен акт и връщане на делото за ново разглеждане от друг състав на Софийски апелативен съд.

В срока по чл.351 ал.4 от НПК е постъпило писмено възражение срещу касационния протест, изготвено от подсъдимия И. С., в което се моли протеста да бъде оставен без уважение като неоснователен.

В съдебното заседание пред Върховният касационен съд, представителят на Върховната касационна прокуратура поддържа протеста по изложените в него съображения и моли да бъде уважен. Акцентира на обстоятелството, че подсъдимият С. е принудил св.С. да извърши нещо противно на волята ѝ- да назначи за свой заместник Б. Д., като я е заплашил с уволнение, което може да бъде прието като застрашаване с „бъдещо зло“, засягащо интересите на заплашения. Посочва, че заплахата с уволнение е в състояние да окаже мотивационно въздействие върху пострадалия и може да го накара, въпреки волята му, да съобрази своите прояви с желаното от дееца. Обръща внимание на факта, че в оперативната самостоятелност на св.С. се включва и правомощието да избере и назначи свой заместник, като съгласувателната процедура с министъра не изключва това правомощие.

Защитникът на подсъдимия моли протеста да бъде оставен без уважение. Посочва, че в него макар и да се твърди наличието на процесуални нарушения, няма изведени такива, а оплакванията са за необоснованост. Заявява, че както първоинстанционния съд, така и въззивният по безспорен начин са установили изречените думи от подсъдимия С. към св.С. на инкриминираната по делото дата, които думи не могат да се тълкуват като заплаха, тъй като от една страна са реакция на предложението на свидетелката подсъдимият да я уволни, а от друга- заплахата с уволнение може да бъде съставомерна само, когато лицето отказва да извърши незаконосъобразни действия по служба, какъвто не е настоящия случай. Според защитникът въззивната инстанция правилно е приложила материалния закон, поради което моли атакуваното решение да бъде оставено в сила.

В последната си дума подсъдимият И. С. моли касационния протест да бъде оставен без уважение.

ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД, Трето наказателно отделение като обсъди доводите, релевирани в касационния протест, становището на страните от съдебното заседание и извърши проверка на атакувания въззивен съдебен акт в рамките на правомощията си, установи следното:

С присъда №154 от 18.06.2018 г., постановена по нохд №1080/2018 г., Софийски градски съд е признал подсъдимия И. Т. С. за невиновен в това, че на 24.03.2017 г. в [населено място] „ [улица], в сградата на /институция/, с цел да принуди орган на власт- А. Х. С. –изпълнителен директор на /институция/ да извърши нещо, свързано с функциите ѝ, а именно да назначи Б. Д. за заместник изпълнителен директор на /институция/, е употребил заплашване- в телефонен разговор казал с висок и заплашителен тон на С., че ако не назначи Б. Д. за заместник изпълнителен директор на /институция/ ще го назначи на нейно място, както и, че може да я уволни, а може да ѝ направи и други неща, поради което и на основание чл.304 от НПК го е оправдал по повдигнатото му обвинение за извършено престъпление по чл.269 ал.1 от НК.

По протест на Софийска градска прокуратура, пред Софийски апелативен съд е било образувано внохд №1510/2018 г., приключило с решение №142 от 02.04.2019 г., с което първоинстанционната присъда е била потвърдена изцяло.

Касационният протест е НЕОСНОВАТЕЛЕН.

На първо място следва да се отбележи, че макар и в касационния протест да се претендира наличието на касационните основания по чл.348 ал.1 т.1 и т.2 от НПК, голямата част от изложените доводи са свързани с необоснованост на въззивния съдебен акт. Необосноваността не представлява касационно основание по смисъла на чл.348 от НПК, поради което ВКС не дължи произнасяне по него. Върховният съд не е съд по фактите, а по правото, и той се произнася за правилното приложение на материалния закон въз основа на установените от решаващите съдебни инстанции фактически констатации. Освен това, дори и във връзка с оплакването за необоснованост, в касационния протест се съдържат взаимно изключващи се твърдения. От една страна е посочено, че „решението си въззивният съд е постановил при незаконосъобразна и превратна оценка на събраните доказателства“, а от друга – „На практика при правилно установената фактическа обстановка въззивният съд е извел неправилни изводи, които противоречат както на материалния закон, така и на житейската логика“. В този ред на мисли е необходимо да се посочи, че ако действително съдът превратно е оценил съвкупната доказателствена маса, то тогава изведените от него факти е невъзможно да бъдат правилни и обратното, ако фактическата обстановка е правилно установена, то анализа на доказателствата би следвало да е извършен коректно. Освен това житейската логика, за разлика от формалната логика няма никакво отношение към изграждането на изводите по фактите и не би следвало да се поставя в основата на извършваната от съда преценка.

На следващо място, в протеста се твърди, че въззивното решение страда от съществен порок, а именно липса на мотиви. Това оплакване се извежда от цитирани в процесуалния документ изречения /квалифицирани от прокурора като противоречиви/, касаещи релевантността на обстоятелствата досежно наличието/липсата на конфликт на интереси за заемане на длъжността заместник изпълнителен директор на /институция/ от Б. Д.. Прочитът на мотивите на атакувания съдебен акт не сочи на претендираното нарушение. Изпълнени са изискванията на разпоредбата на чл.339 ал.1 и 2 от НПК за съдържание на решението на въззивната инстанция, като последната подробно е посочила и съображенията си защо не приема доводите, изложени във въззивния протест. Всъщност твърдяното нарушение за противоречие в мотивите не е налично. Двете посочени в касационния протест изречения са извадени от контекста на цялостното изложение, като първото е свързано с фактическите изводи на съда, а второто е относимо към правната му преценка.

По-нататък, твърдението на прокуратурата за наличие на превратна оценка на действителното съдържание на доказателствата и доказателствените източници и за подценяването или надценяването на някои от тях, не е скрепено с конкретно им посочване, а е общо и декларативно. Така или иначе, съдът не може да бъде упрекнат за това, че не е проявил процесуална активност за изясняване на обективната истина по делото, като при формиране на вътрешното му убеждение, ВКС не констатира съществени пороци, които да го поставят под съмнение.

В заключение, не се констатира касационното основание по чл.348 ал.1 т.2 от НПК, налагащо отмяна на протестираното въззивно решение и връщане на делото за ново разглеждане.

Във връзка с изразеното недоволство за неправилно приложение на материалния закон, настоящият касационен състав намира следното:

Независимо, че се споделя окончателния правен извод на апелативната инстанция, касационният съд не възприема всички изложени в решението съображения, още повече, че САС е пропуснал най-същественото – а именно, че подсъдимият С. не може да бъде субект на инкриминираното му престъпление по чл.269 ал.1 от НК.

Престъпленията по Глава осма от Наказателния кодекс са насочени против дейността на държавните органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции. С други думи тези престъпления имат отношение към обществените отношения, свързани с държавно-политическата организация на обществото. Те са свързани с реда на управлението, функционирането на отделни звена на държавния и обществен апарат и обичайно водят до функционални смущения. Посегателствата спрямо дейността на държавните органи могат да се извършват от лица извън системата на държавните органи /обикновени граждани/. В този случай става въпрос за посегателство срещу тези органи отвън. Престъпления могат да бъдат извършени и от лица, намиращи се в системата и структурата на държавни органи /отвътре/. С оглед критерия –отвън или отвътре, са налице две групи престъпления спрямо дейността на държавните органи и обществени организации: 1/. престъпления против реда на управлението /раздел първи/ и 2/. престъпления, свързани с посегателства на лица, които са вътре в структурата на държавните органи /раздел втори/. Иначе казано, субектът на посегателствата срещу реда на управлението, сред които е и престъплението по чл.269 от НК е лице, невключено в държавния и обществен апарат, лице, което въздейства отвън върху неговото правилно функциониране, т.е лице, което действа без специално качество.

В конкретния случай, подсъдимият С. е заемал длъжността служебен вицепремиер по социалните политики и служебен министър на здравеопазването /назначен с указ №58/24.01.2017 г.на Президента на Р.България/ и е бил висшестоящ по отношение на св.С.- изпълнителен директор на Изпълнителна агенция по лекарствата. /институция/е създадена към министъра на здравеопазването, като нейният ръководител се е назначавал от министъра на здравеопазването след съгласуване с министър-председателя/чл.5 ал.3 от Устройствения правилник на /институция//. От фактическите констатации по обвинителния акт, възприети и в мотивите на решаващите съдилища, подсъдимият С. е провел разговор със св.С. на инкриминираната по делото дата в качеството си на министър на здравеопазването. При това положение, същият не се явява външно на органа на власт лице, а част от неговата йерархична структура, поради което не може да бъде субект на престъплението по чл.269 ал.1 от НК, тъй като не въздейства отвън върху правилното функциониране на /институция/.

Посоченото е достатъчно основание, подсъдимият С. да не може да носи отговорност по чл.269 ал.1 от НК.

На следващо място е необходимо да се отбележи, че принудата има за свой обект волята на човека. Свободата на волята означава както свобода на решението, така и свобода на действието, т.е. „под лична свобода следва да се разбира не само свобода на мотивирането, свобода от непозволено детерминиране, сиреч свобода на волеобразуването /на решението/, но също и свобода за външна проява на волята, свобода на волепроявлението /на действието/. /Д.,Н., Наказателно право. Особена част. т. II, София, 1947, с.4/. Свободата на решението е възможна само дотолкова, доколкото човек има възможност свободно да избира своето решение, като само в този случай може да се поставя въпрос за наказателна отговорност. По настоящото дело, предвид разпоредбата на чл.5 ал.4 от Устройствения правилник на /институция/ /УП /институция/, „заместник изпълнителния директор заема длъжността по трудово правоотношение, като трудовият договор се сключва, изменя и прекратява от изпълнителния директор съгласувано с министъра на здравеопазването".Стриктното тълкуване на разпоредбата сочи, че изпълнителният директор на /институция/ не може да назначи заместник изпълнителен директор на агенцията, без това назначение да е съгласувано с министъра на здравеопазването, т.е. министърът на здравеопазването е необходимо да изрази съгласие с конкретната кандидатура. Противното обезсмисля напълно предвидената съгласувателна процедура. Горното означава обаче, че свободата на решението на изпълнителния директор на /институция/ за сключване на трудов договор с конкретно лице на длъжността заместник изпълнителен директор е ограничена. А щом тя е ограничена, не може да се говори за непозволено вмешателство от страна на лице, в чиито законови правомощия е да участва във вземане на конкретното решение.

Независимо от посоченото дотук, по-нататък, ВКС се съгласява с извода на контролираната инстанция, че инкриминираните по делото изрази не представляват заплаха. В принципен план, принудителното въздействие се упражнява, за да бъде мотивиран органът на власт към определено действие или бездействие по служба или свързано с функциите му. На първо място, изразът, отправен към св.С., че „ако не назначи Б. Д. за заместник изпълнителен директор на /институция/, С. ще го назначи на нейното място, както и, че може да я уволни, а може да направи и други неща“ не следва да бъде разглеждан извън хронологията и контекста на цялостния разговор. Всъщност казаното от И. С., че може да уволни свидетелката е в резултат на нейното предложение да бъде уволнена, а разгледано с оглед цялостното съдържание на разговора показва, че подсъдимият изобщо не е искал да се освободи от нея, тъй като на заявеното, че тя ще си подаде оставката, е отговорил, че не иска оставката ѝ. От друга страна, заплахата с уволнение не може да бъде съставомерна, доколкото въздействието, не е насочено към това органът на власт да извърши или неизвърши нещо, което представлява нарушение на службата му, още повече, че подсъдимият С. е лицето, което може да прекрати трудовото правоотношение на св.С., разбира се след съгласуване с министър –председателя. В тази насока, в протеста се признава, че инкриминираните като заплаха думи са изречени от ръководителя по отношение на подчинен служител, който е отказал да изпълни служебните си задължения. А щом като служител отказва да изпълни служебните си задължения, висшестоящият ръководител е напълно възможно да упражни дисциплинарната си власт, вкл. и да го уволни. Втората част на инкриминирания като заплаха израз „че може да направи и други неща“, както правилно е приела въззивната инстанция е дотолкова неконкретизиран, че изобщо не може да се приеме за заплаха. В протеста прокурорът се позовава на обясненията на подсъдимия, в които той е посочил като пример, че „тези други неща“ могат да са уведомяване на Инспектората за предприемане на проверка. Става въпрос само за възможна хипотеза, чието реализиране отново е в правомощията на министъра на здравеопазването и която по изложените по-горе съображения не може да се приеме за заплаха.

На последно място, в касационният протест подробно са изложени съображения, за това, че Б. Д. не е могъл да бъде назначен на процесната длъжност, поради наличието на конфликт на интереси, доколкото същият е участвал в търговски дружества, чиито предмет на дейност е бил свързан с дейността на /институция/, както и че по същото време той е заемал длъжността председател на Комисията по етика за многоцентрови изпитвания /К./, т.е. че въздействайки върху волята на св.С. чрез заплаха, подсъдимият на практика е искал тя да извърши нещо /да назначи Д. на процесната длъжност/, което представлява нарушение на функциите ѝ, доколкото са съществували пречки за неговото назначение. Съгласно действията към инкриминирания по делото момент Закон за противодействие и установяване на конфликт на интереси /ЗПУКИ- отм. с §3 т.3 от ПЗР на ЗПКОНПИ, последният обнародван ДВ. бр.№7/19.01.2018 г. /, лицата, заемащи публична длъжност, подават: 1. декларация за несъвместимост по смисъла на чл.5; 2. декларация за частни интереси; 3. декларация за настъпила промяна в обстоятелствата по т. 1 или 2; 4. декларация за частен интерес по конкретен повод. /чл.12 от Закона/, като декларацията по чл. 12, т. 1 се подава в 7-дневен срок от избирането или назначаването им. Когато лицето е декларирано наличие на несъвместимост, то е длъжно в едномесечен срок от подаване на декларацията по ал. 1 да предприеме необходимите действия за отстраняване на несъвместимостта. /чл.13 от Закона/. Лицата, заемащи публична длъжност, подава декларацията по чл. 12, т. 2 в 30-дневен срок от избирането или назначаването им. В декларацията те посочват обстоятелствата, които биха довели до възникване на конфликт на интереси, като: участие в търговски дружества, в органи на управление или контрол на юридически лица с нестопанска цел или на кооперации, както и извършване на дейност като едноличен търговец към датата на избирането или назначаването и 12 месеца преди датата на избирането или назначаването и др. /чл.14 от Закона/. С оглед на горните разпоредби, към момента на провеждане на инкриминирания разговор между подсъдимия С. и св.С. не са съществували законови пречки Б. Д. да бъде назначен на процесната позиция, тъй като декларацията за несъвместимост се подава в 7 дневен срок от назначаването му на длъжността, като назначеното лице разполага с едномесечен срок да отстрани обстоятелствата по несъвместимостта. По аналогичен начин стоят нещата и относно декларацията за частни интереси. Така, че Б. Д. е дължал подаването на посочените декларации, но едва от момента на назначаването му на длъжност заместник изпълнителен директор на /институция/. Не без значение е и решение №РП-054-17-056 от 11.05.2017 г. на Комисията за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси, според което „в качеството си на председател на К., Б. Д. не попада в хипотезата на чл.3 т.23 от ЗПУКИ, тъй като К. не е създадена като ЮЛ, нито в хипотезата на

чл.3 т.25 от ЗПУКИ, тъй като същият не е служител на Министерство на здравеопазването, част от администрацията на орган на изпълнителната власт, а е избран като председател на комисията, предвид притежаваната от него професионална квалификация и опит“. Точно защото той не представлява лице, заемащо публична длъжност, срещу което да се проведе административно производство, образуваното производство пред Комисията за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси е било прекратено. Следва да се отбележи и, че съгласно чл.22а от ЗПУКИ, Комисията за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси е единствения независим орган, оправомощен да установява конфликт на интереси за лицата, заемащи публични длъжности.

С оглед на всички изложени дотук съображения, ВКС приема, че не е налице претендираното касационното основание по чл.348 ал.1 т.1 от НПК.

Ето защо, касационният протест като неоснователен следва да се остави без уважение, а атакуваното съдебно решение-в сила.

Водим от горното и на основание чл.354 ал.1 т.1 от НПК, ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД, трето наказателно отделение

Р Е Ш И :

ОСТАВЯ В СИЛА решение №142 от 02.04.2019 г., постановено по внохд №1510/2018 г. по описа на Софийски апелативен съд, НО.

РЕШЕНИЕТО не може да се обжалва.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ:1/